

-24-

23. Ms.U. 1: Pauli (Stennarius) István (.....-1627):
Emlékkönyve. 1652---1655

XI.

Præparatio noni vini ne cui morbum ad-
ferat

Imo Ferrato fel es fa hejat boesas bele es melenyt
akass

2 Hód helyöte megk 12 ora aldt as el mulvan pin
le - elhets velle mint szinten as o ferral.

16. 30. Ujo torrasakor sekefuresis bele tenri de megis
job as fa haj.

Hogy Borbd az mellyec Malignitas vagy
moxnah zinal, ki vored

Uj Szr tojast mellyec as naps tojtand regy fer
bes kussalat vagy kann ab an egy naps es era

de 3ad allyon az teli borben masnap fde
kem netul izatol belofte az Szr tojasu

medig meglaty si a 3 pedant mater

Quem das finem Rex magne Laborum

Præstantissimo et doctissimo juvenem
philosophiar et theologiae studioso
D^{no} Stephano Paulini in perpetua
benevolentia symbolum hoc poma
posuit

Ling-Bat 7 Augusti Adamus Stenartus
A Dⁿⁱ 1653.

Fata viam inveniunt.

Ingenio, modestia, pietate eximio juveni,
D. Steggano Pauli Transylvano Benevolentia
et singularis favoris causa, Lubens
meritoque adscripsit

A. THYSIUS J.C. et
Eloq. Professor

VII Augusti
A^o MDCLIII

¹⁴
Memorialis.
Ha ast aharad hogy az kannas felete onat
az jo onod kossze ne elegyitcsen, az mely onot
neti oda ades abbol elotte oncs egy golyobist, ann
nal utanna az mi mumbat velle el lepitte,
tel, annal ahar kosepibol ahar belibol, ahar
sumnan binte kereted vagas ti az kannas,
sal magadol egy golyobistal valot, oncs megb
ha az elebbi golyobistal quodral az pndus,
sa nlm elegyitete megb, ha penigh nehezob
lesen az utolsori golyobis az elond, bi
zonyos hogy felete onnal megb elegyitete
az onadat es megb esalt, hogy penigh ti
vayon edyit elenyedbol assal hetelen.

¹⁵
Jac: 1. 4. $\text{F} \text{L} \text{O} \text{I} \text{D} \text{O} \text{I} \text{O} \text{I} \text{O} \text{I} \text{O}$
 $\text{F} \text{L} \text{O} \text{I} \text{D} \text{O} \text{I} \text{O} \text{I} \text{O}$
 $\text{P} \text{A} \text{D} \text{I} \text{P} \text{O} \text{S} \text{I} \text{O} \text{S}$

Pietate, doctrina moribusq. ornatissimo Juveni
Stephano Pauli Transylvano hoc quaecumq.
benevole manus ac mentis F. S. I. O. I. O. L. M.

— Alardus Uchtmannus Linguae S. Profess.
Lugd: Batavorum VII Idus Augusti.
A. Gratia. MDCLIII.

Aegypti decem plaga.
 Sanguis, cana, culex, musco, pecus, ulcera, grando,
 Bruchus, caligo, Mars, obstinere necando.

Mali puniendi.
 Utro torva sovet crimina, damna movetq;
 Crimina non fieri legia poena facit.

Sero Jupiter diaphtheram inspexit.
 Poena venit sero veniens veniens a iudice sero
 Ad mala parata, sunt atq; theatra parata.
 Ad vada tot vadit vana, quod ipsa cadit.
 Astra deus subitis non damnat crimina poenis
 Compensat longas sed gravitate moras.
 Sentit adhuc proles quod commiserunt parentes
 Quae sera venit magna ruina venit.

¹⁸ Item.
Seu plebs, seu princeps, poenas dabit impiis omnis
Fugiet nullus iudicis arma dei.
¶ Stat scelus occultum, sed non remanebit in ultro.
Ultio justa dei digna refundit ei. currunt.
Caelum non animum mutant qui trans mare
Parthisios stolidum si quis transmittat a sellum
Si fuit hic asinus non ibi fiet equus.
Duc prope vel longe Taurum faturus redit ipse
Non semper domi manendum.
¶ Est puer in patria quasi bos nutritus in aula.
Regredi praestat quam male curare.
Si quis calle malo fuerit festinet ab illo.
Non errat totum faciens in calle regressum
Vixit fida peregrinantis custos
Osq; manusq; serua nec non genitalia membra,
Sic transire loca poteris quaecunq; remota.

In periculoso negotio non est dormitandum.
Non stat securus qui protinus est eviturus
Qui perreperaverit usq; in finem saluus erit.
Insta, ne cesses, aderunt post semina messes.
Post lacrimas risus, post exilium Paradisus
¶ Gloria victorum pendet a fine laborum
Ut scriptura sonat finis non pugna coronat.
Proximus quisq; sibi.
Si fueris quorum diu soror particularum
Hanc discas artem, majorem summo sortem
¶ Primo benedit, nam presbyter ipse facit suum
crucis pulchrum.
Caecat stolidas veritosa philantia mentes
Et navis inflat corda superba rotis.

20
Mittimus interdum quo volumus ire catellum.
Iunica pallio propior.

Pictura.
Qui pingit florem non pingit floris odorem.

Pietas.
Corde Deum toto cole, dilige: consule fratri

Hac fidei summa est hic pietatis apex

Cur alios laedis, qui laedi forsitan ab his

Quod nolueris contra Reges Deumque facis.

Dilige sic alios ut te quoque o fratres amant,

Et gratias toto pectore psalle Deo,

Hac desiderij Deus est pietate colendus

Iustitia ut merces tota sit ipse Deo.

Hic est legis apex, hac vatum dogmata choros

Primum sit Dominus, proximo inde tibi

Hoc facias alijs quod cupis ipse tibi.

Imprimis venerare Deum, sed et inde propinquum,
Dilige: in hoc coeunt omnia iussa Dei.

Ipse Deus primas sibi vindicat ipse secundas,

Proximus: id vates summamque legis habent.

Prima Deo pietas debetur proxima fratri:

Prima Deo, fratri cura secunda vacat.

Primus amor Dño, frater sed congruit alter

Sic lex sic omnis namque propheta jubet,

Quod sibi quis nolit fieri, non intonat ulli,

Quin alijs faciat ceu cupit ipse tibi.

Quod tibi vis fieri mihi fac: quod non tibi noli

Sic potes in Terris vivere iure poli

Summa Deo pietas debetur, at altera fratri:

Idque chorus vatum, lexque verenda docent.

Pietas ad omnia utilis.

Ne, si solari, jejuna si saturari.

Da, si ditari: serui, si vis dominari.

St: Vivo tibi mortuus tibi dulcissime Jesu;

Mortuus ac vivus Ambrinaneos tuus.

St: Vive Deo gratus, toti mundo tumultuosus

Pectore pacatus semper transire paratus.

St: Vive Deo soli quod amas cuncto quodere noli;

St: Vive diu, sed vive Deo: nam vivere Mundo,

Machi opus: vera est, vivere, vita Deo.

St: Utilis est pietas, plus quam ferrea potestas

Nemo potestate salvatur sed pietate.

Penitentia.

Post peccata pudor prodest post balnea sudor

Cor compungatur, os dicat opusque sequatur.

Nunc locus est flendi, nunc est peccato dolendi.
Postea gaudebunt qui nunc sua crimina flebunt.

St: Plange, dolo, pia corde leva veniamque precare;

Sic vult offensus te lacrymare Deus.

Si vis delere peccatum dic miserere,

Pax miserere mei tollitur ira Dei.

Penitentia sera.

Qua nimis est sera non est confessio vera.

Possibilia.

Forsan currit aqua quo quondam currere visa,

Domini oculus saginat equum.

Visus heri pulchrum facit ornatumque caballum.

Quae tua sunt cerne pigris committere sperne.

Precatio eorum.

A ma aula sordis munda precor intima cordis

Castas Deus mens est, casta vult mente vocari,
Et castas jussit pondus habere preces.
St. Christus Rex Regum qui non dormitat in caelo
Protegat hanc adem, nec non sine crimine plebem
Languet amore tui, Jesu dulcissime Jesu,
Tu mihi cor recrea: languet amore tui.
Mare precare Deum, quod lata dies tibi plaudat,
Vespere, quod intus tempora noctis agas.
Orandum est ut sit mens sana in corpore sano
Cetera pro patrio faxit amore Deus.
St. Ut contra Stygium pugnemus forlitor hostem,
Suggere tu nobis pectus et arma Deus.
Tu petis, et rogato saecus tamen est quasi Virgo.
Orandum spiritu et mente.
Corde fluens humili fiducia precatio mente,
Ardua percipis nubibus astra subit.

Non vox, sed votum: non musica cordula sed cor,
Non clamor sed amor palat in aure Dei.
St. Ut sit grata Deo, penetretque oratio coelum,
Certe sit ex puro sit brevis atque frequens.
Principium dimidium finis.
Gratia principis semper respondet honestis
Dimidium capti qui bene cepit habet.
St. Principis obstruere sero medicina paratur
Dum mala per invalere moras.
Procrastinatio.
Quando dies unus differtur saepe fit annus,
Cras do non hodie sic nego quotidie.
St. Noli per cras cras, longas tibi sonere metas
Qui non est hodie cras nimis aptus exit.

Tunc moxitur manus dum gramina protrahit arbor.

Prodigalitas.

Res quaesita mox, parva consummitur hora.

H. B. circa manus, labor assiduus designat habere.

Larga manus, labor insolitus, desistit habere.

Qui plus expendit quam rerum summa rependit.

Non admiretur si paupertate gravetur.

Promissio. Promissis dives qui libet esse potest.

Res mala, res mala, dare nil promittere multa.

Proprium.

Dum me hinc video quando volo.

Est quasi qui proprius, quarens ipse locus.

Vincere cor proprium, plus est quam vincere mundum.

Consilium malum consultori pessimum.

Insontem fontes conantur perdere: verum.

Poenam retorquenda est in casum ipsa suum.

H. Sape suum proprium facit puer ipse flagellum.

Qui sibi malus, nemini bonus.

Si tibi non furis nec mihi rector eris.

Non bonus est ulli qui malus ipse sibi.

Summa pallio propior.

Plurimum privati alienos ante ferat.

Nam privata sedent, aliena casibus haerent.

Surpe est doctori cum culpa redarguit ipse.

Me male castigat proprio, qui crimine solet.

Qui me deridet non sua facta videt.

H. Qui velit alterius oculi detegere labem.

De proprio citius ornatus ipse habem.

Si culpam velis culpabilis esse cavebis.

Deliberandum ante opus.

Investigetur qua res suspecta videtur.

Nam solus verè, res inmissa nocere.

Per vigili cura semper meditare futura.

Quicquid agas sapienter agas et respice finem.

22
Foemineus vere dolor est, post facta dolere,
Nil cito mutabis donec meliora videbis

Ingenium vires superavit.

Magis, consiliis, quam armis bella geruntur.

Illae quidem faciunt iussa, sed illa iubent.

Omnia probare quod bonum est tenere.

Omne, licet charum tibi quod fore putas amas,

Spice, nec retine, ne sit tibi causa ruinae.

Principium finemque simul solertia spectat.

Corrige praeteritum, praesens rege cerne futurum.

Hoc enim sapiens vix tenuisse solet.

St. Quis, quid, ubi, quando, cui, quantum, quomodo quorae,

Ista notanda diu respice, quicquid agas.

Rem praecedentem videas et cerne sequentem

Tela praevia minus feriunt.

De minimis afflictum sentit, qui providet ictu.

Tela nocent tenus visa, volare prius.

Improvise magis vulnera saepe nocent.

Indot.

23
Ium ~~petit~~ ^{tescens} cernit quasi flens, veniam petit ille rui,
Virtutum fluxum perditis perdendo ruborem.

Latvior charum.

Quod moerul affertur, hoc dulcius est refertur.

Quod sapit insuper durn vitiosa frequentia facit.

Qui caret alterna requie durabile non est.

In matutinis, qui omnis cupit vigil et,

Is cum callidis habet ire cubare necesse.

Stare diu nescit qui non aliquando quiescit.

Amidas.

Si tibi deficiant medici, medici tibi sunt,

Hac deia mens hilaris, requies, moderata dieta.

Balnea.

Balnea sunt grata, sed potio sit moderata.

Atque novellarum frige potum cerisiarum.

Post ferrum frigus, post balnea quare calorem,
Post ferrum vigila, post balnea quare soporem.
Item, Rheumia, dolor capitis, oculus, dens, vulnera, febris,
Impletus ventex hac septem balnea vitent.

Cerebri confortatio.

Lumina mane, manus surgens gelida lavet aqua,
Hac illac modicum purgat, modicum sua membra,
Extendat, crinis pectat, dentes licet, ista,
Confortant cerebrum, confortant cetera membra.

Edendi atq; bibendi ratio.

Salvia cum ruta faciunt tibi omnia iusta,
Adde rose florem, minimumq; potentis amorem.
It. Quale, quid et quando, quantum, quoties, ubi, recta
Debent hac medico in victus ratione notari,
Ne male conveniens ingrediatur iter.

Flatuum retentio.

Quatuor ex vento, veniunt in ventre retento.
Spasmus, hydrops, colica, et vertigo, hoc res probat ipso.

Lotio manuum.

Lotio post mensam, tibi confert murexa bina,
Munificat palmas, et lumina reddit acuta.

Plensea Marina.

Plensea non poterit quengquam vexare, marinam
Uidam cum vino mixtam qui sumserit ante.

Phlebotomia.

Exhilarat reistes, iratos placat, armentes,
Ne sint omentes phlebotomia facit.
It. Q. Salsitella tibi plurima dona ministra,
Splenem, hepax, pectus vocem, precordia purgat,
Immaturalem tollit de corde dolorem.
It. In plena luna non tangatur tibi vena.

St. Martin, Blasii, Philippi, Bartholomei,
His festis minus ut longo tempore vivas.
Philip Barth dexteras, Martin Blasiiq; sinistras.

Somnus.
Sanat, sanctificat, ditat quoq; surgere mane.

Febris, nigrities, capitis dolor, atq; catarrhus
Hac tibi proveniunt ex somno meridia.

Sudor.
Sub qua veste sudas caveas hanc ferre frequenter.

Visus recreatio.
Foeniculus, verbena, rosa & chelidonia, ruta,
Subveniunt oculis dira caligine pressis:

Nam ex istis aqua fit, qua lumina reddit acuta.
Fons, speculum, gramen, haec dant oculis relevamen.

Mane igitur montes, sub sero inquitito fontes.

Sapores Hi servoce rigent, subus, amarus, acutus.
Aldet acetosus, sic, hians, ponticus atq;
Uinctus et insipidus, dulcis dant temperationem.

Satietas.

Tunc caput est laturn, dape corpus quando repletum.
Repletus ventex non vult sudare libenter.

Satietas nauseam facit.

His satum insipidam dijudicat ee farinam
Verbum Domini manet in aeternum.

Um rebus transit Mundi fugitiva figura,
Sed per cuncta Dei saecula sermo manet,

Omnia sunt hominum subito fluentia mota
Tempus in aeternum, vox vivet una Dei

Polus, polus, Oceanus cladem patiuntur eandem
Sed Domini semper viva stabula manent

Terra, polus, pontus pereunt: Coelestia solum
Verba per aeternos sunt bene h'erna dies.

Evangelista quatuor.
Est Lucas vitulus, Johannes avis, leo Marcus
Atque homo Matthaeus, quatuor ista Deus.
Mors salit in stratum, cum sit abesse catum.
Amphior in senectus.
Ut nequeas tedi majori semper obedi
Antiquis debetur veneratio.
Grediebant hoc grande nefas et morte picandum
Si juvenis vetulo non assurrexerat et si
Barbato ari cumque puer,
Ante senex juvenem merito captabit honorem
Senectus loquax est. Ut tribus antiquis nobi committere in
Senes avari sunt.
Quando senex avaris, tibi plus amor imminet aris

35
Eloquentia eis maxima.
Excitat et nutrit facundia dulcis amorem.
Et quid facundia possit
Re patuit for t'iqs viti fult axima diserbis.
Verba volant scripta manent.
Vox audita perit, sed litera scripta manebit
Et semel emissum non est revocabile verbum.
Qui moderatur labia sua prudentissimus est.
Nunc est dicendum nunc est ratione silendum.
Os unum natura, duas formavit et aures
Ut plus audiret quam loqueretur homo.
Scire loqui decus est, decus est et scire tacere,
Haec duo si poteris scire, peritus eris.
Si sapiens fore vis, rex serva quae tibi mando,
Quid loqueris et ubi, de quo curae quomodo quando.

36
Ex verbis Sermo hominis in dex.
Dehinc Servitus. ex aure tenemus a sellos.
Deficit ambobus, qui vult servare duobus.
Non vult verna probus dominis servare duobus.
Riguitia.
Servi plebani sunt omni tempore tardi,
Dum comedunt sudant frigescent quando laborant.
Si fueris verna probitate vis indige verna.
Aequalitas non parit bellum.
Aequalis nullum disumpit sarcina collum.
Disparibus bonis raro trahitur bene curans.
Malo modo malus cunens.
Asperior sanat graviores potio morbos.
Dulcia pro dulci, pro tui turpia reddi.
Verba solent oculum lingua lidens laxit.

37
Simile simili gaudet.
Chigat equalem prudens sibi quisq; sodalem
Simili sis ut ego non exis alter ego.
Prudens prudenti stultus placet insipienti.
Ridens videnti, flens flenti pauper egeni.
Sic fuit est et exit simili similem sibi quaerit.
Vulpinari cum vulpe.
Difficile est vulpi sociam decipere vulpem.
Simplicibus facile imponitur.
Est facilis falli mens fallere nescia, falli
Simplicitas facili credubitate solet.
It. Fallitur ex facili qui caret arte doli.
Melle litus gladius.
Mell' portas ore sed fel latitat tibi corde,
Simplex apparet simplicitate caret.
Simplicitas extra est rehdet sub pectore vulpes.

32 Non omnes qui habent citharam et citharædi.
Fac tibi devites sub falso nomine mites
Ne credas undam placidam non esse profundam.
It. Non cocus ex cibus longo nec virgo probatur,
De pendente corna; non clericus ampla corona;
Non omnes discunt qui scholas undiq; quaerunt,
Sed plures veniunt, ut videantur ibi.
Non orat semper stans intra templa frequenter,
Sed plures lascivas interdum quat amicas.
Nescit regnare qui nescit dissimulare.
Qui nescit dissimulare nescit imperare.
Ad tribulos somnia, semper sua somnia vertit,
Somnia de siligiis suis tegnit quando quiescit
Interdum veram præferunt somnia causam.

39
Spes.
In solo sperare Deo tutissima res est.
Spem fidam nunquam non jubet esse ratam.
It. Spes confisa Deo nunquam confusa recedit,
Magnanimo interea pectore damna feram;
Dum spero spero.
Impositis galeis tractantur foedera pacis
It. Mane sub aurora res vertitur ad meliora
Lumine participat qui modo coecus erat.
Plus valet in manibus passer, quam sub dubio grus.
Spes alit et fallit.
Spes servare solet, sublata sorte secunda,
Spe sola soloe, spes hyper-esse sinit
Stultitia.
Fac male dic multa si de vis reddere stultum.
Stultus nil celat quod habet sub corde revelat.
Cujus mens multa pro paucis vult dare multa.

Stulto homine nihil intractabilius
Argue consultum, se diliget: argue stultum,
Avertet vultum, ne se dirimat in ultum.
St. Cum fori fatuo certatim ludere nolo.
Moxi moxantur, quocumq; sub axe moxantur.
Stultus quando videt, quod pulchra puellula videt
Mox fatuus credit, se quod amare velit.

Parde venientes, male sedentes.
Post teneat pedem, qui post me construit adem.
Item. Qui tardus fuerit, et secula sumere querit
Aut male grandebit aut sedis honore carebit.

Temperantia & Chrietas.
Non ut edas, vivas: sed edas ut vivere possis.
St. Si vitare velis morbos: et vivere sanus,
Non bibe non sitiens et non comedas satiatus.
St. Summe cibum modice, modio natura fovetur,
Exapula vitetur, ne corpus mensq; grave tur.

Accomoda te tempori.
Et toga sit tatis si ventus sit borealis.
Fugit irreparabile tempus.
Damna fletu rerum, sed plus fletu damna dierum
Quisq; potest rebus succurrere, nemo diebus.
Item. Lendis et indulges genio, sed labitur aetas,
Labitur, et nunquam, qua fuit illa redit.
Transit ut fluvius, tempus et hora fluvius.
Cuncta trahit secum veritq; volubile tempus,
Nec patitur, certa currere quays via.
In aere spe melius dedit et dabit omnia tempus.
Mulcet longa dies se vum indomitibus hebentem
Tempore mitescunt, posita feritate Leones
Tempore leniri hybris et uisa solet.
Temporum notatio.
Clara dies Pauli, bona tempora denotat anni
Si fuerint nebula pereunt animabilia quaeq;

Si fuerint venti, nascuntur praemia genti:
Sit nix, aut pluvia, designat tempora cara.

Si pluit in festo processus Martiniani
Lingua quinquaginta vult continuare dies.

Ferra mater est omnium.
Antivolans volucris, tamen escam quaerit in imis.

Testimonium.
Conditio, sexus, aetas, discretio, fama,
Est fortuna, fides in testibus ista requirit.

Timor.
Pessimus in dubia sorte propheta timor.
Res est imperiosa timor.

Quatuor ista timoribus, odium, dilectio, census,
Sape solent boni rectos pervertere sensus.

Timidus.
Non venit ad sylvam qui cuncta rubeta veret,
Rarum quemque hincens malus est venator et amens.

Ubi timor ibi honor.
Quando puer crevit, et non metuendo pavescit,
Tunc sibi decrevit honor omnis quando senescit.

Venditio.
Dum canibus cervus capit philomelaq; niso
Dum volat accipiter quasi tunc surculus in paradiso.

Ornatus.
Ginge caput lauro, tege gemmis corpus & auro,
Si fueris pridem remanebis a simul idem.
It: Vir bene vestitus in vestibus ille peritus
Creditor a mille quamvis idiota sit ille.
It: Non curas juvenis multum, qua veste regaris,
In vestimentis non est sapientia mentis.

Vexatio.
Est misero pejus derisio quam dolor ejus.
Invidia virtuti nulla est via.
Sic bonus sanguis quo nescit, reperit ut angris.

Virtus auro nobilior est.
Basas congestas præcellat mentis honestas,
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
Dedecus est natis, claros habuisse Parentes
St. Si studeant, illis moribus Teæ paxes.
St. Filius ancillæ moratus plus valet ille.
Quam Regis natus, qui non est morigeratus.
St. Mireris potius, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis erituerent bonis.
Nobilitas morum plus ornat quam genitorum.
Non pater aut mater puero dant nobilitatem
Moribus et vitâ nobilitatur homo.
St. Virtus nobilitat hominem: virtute remota,
Migrat in exilium nobilitatis honor.
Fac bene dic parum si te vis reddere charum.
Vita
Est hæc vita brevis, lubrica, pœna dolor.

45
Est hæc vita brevis, transit ut aura levis
St. Est tua vita brevis modo vis, cras morieris.
St. Fallitur insipiens vita presentis amore,
Sed sapiens bene scit, quantum sit plena dolore.
Heu patimur multas pro eili corpore multas.
Omnis in hoc Mundo fragilis stat sicut arundo.
St. Vita brevis velut umbra, levis sic anni hilatur,
Sic vadit subitoque cadit, dum stare putatur,
Vita quid est hominis nisi res vallata animis.
Item.
Vita quid est? labor est et habendi vana cupido
Iris ad extremum sollicitudo diem!
Volenti nihil est grave.
Hoc portat leuiter, quod portat quisque libenter
Potes ad aquam ductus non vult potare coactus.
St. Hospitis in mensa vultum non fercula pensa.

Pauperis in mensa vires non ferula pensa:
Delitjs ad Astra non itur.

Asper erit victus, asper labor, asper amictus,
Aspera cuncta tibi, si vis, super aethera scribi.
Sperne voluptatem, pulcherram cole sobrietatem.

Hac quos prostravit, in hilibus evacuant,
Illa regit munis, superis coniungit et unis.
Item: Spiritus inde perit. Aurum corpus dulcia querit.

Uusus facit artem:
Doctrina pater est usus, doctrina scholaris.
Intermissa perit, continuata viget.

Vulgus:
Pravo servit haerens, qui vulgo servit iniquo.

Successus:
Sperni successus abis possumus quia posse videtur.

Versus Sententiales

47
Floribus ut ut apes in salibus omnia libant
Omnibus nos itidem depascimur aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

Ad Iove principium.
Principium sine principio est. A principio isto.

Principium capiunt omnia Principia
Ad duplicem lectorem.

Si sapiant hic multa scholam perperna sed autem
Scito quod hac aula sumimus, illa schola.

Abstinencia:
Vixit meo exemplo formosis posse carere
Est virtus placitis abstinuisse bonis.

De vino et venere:
Multos caecus amor cogit secreta fateri
Notecorum semens detegit ebrietas.

Belium saepe perit ferox exiliat furigo
Sape manus itidem Bacchus ad arma vocat.

Compedibus Venerem, iudicis constringe Lyeum
Ille te manibus ladat uterq; hris
Vina sitim sedent: natis Venus alma creandis
Peruicax: hos fines transiisse nocet.

Continetia triplex;

Quicquid vides, aut audis, claude fenestras,
Ne temere effundas hirola claude fores.

Achio et Cassio.

Qui mala multa facit, patietur multa vicissim
At mala qui patitur plurima pauca facit.

De primatu Vini problema.

Cur Deus omnipotens ex conjugē condidit Avam,
Conglueri Cae se diceret esse parem.
Si terra prognata foret soror esset Adami,
Seque parem fratri crederet Ava soror.

Admonitio.

Intempestive qui monet ille nocet
Nunc opus est celeri subdere calcare quo

Inpatiens animus nec adhuc tractabilis Arte
Respuit, atque odio verba momentis habet.

Adulator, et Invidus.

Boilus et Anatho, non re, sed nomine distant
Virtutum ille bonus invidet, iste malis.
Iniqua sub dulci melle venena latent.

Adroccatorum vox.

Ipse licet venias Musis comitatus honore
Si nihil attuleris ibis, humere foras.

Agendi modus.

Nil temere facias, timide nihil, omnia caute,
Cuncta cito sero nil, subitoque nihil.
Natura es timidus? fortem prudentia reddet.
Nemo cavenda timet, qui metuenda cavet.

⁵⁰ Alchimia.
Rem decoxit iners Chemicus, dum decoquit aurum
Et terra dilapidat omnia pro lapide
Alexander, Aristoteles.
Docuit Alexandrum meliorem reddidit ille
Non hic majorem magnus Aristotelem.

Ambiguitas!

Et libet et timeo, nec adhuc exacta voluntas
Est satis: in dubio pectora nostra labi.
Nec quid agam invenio nec quid ^{chime} nolim
Nec satis utilitas est mea nota mihi.
Luo pede nunc utar dubia est sententia non
Amicitia!
Ut prestem ista dem aliquis mihi praeter Orestem
Hoc non fit veris Marce ut amaris ama.

⁵¹
Nulli inimicus ero sed nec bis amicus amicus
Nam cuiusque semel, semper amicus ero
Amoris veri nullus est finis!
Nunquam vera fuit charitas qua desit ei
Nam nullus veri finis amoris erit
Amor et Amicitia!
Modus amicitiae rumpendus propter amorem
Propter amicitiam non violandus amor
Amicus fucatus!
Turpe sequi casum et fortuna cedere, amicum
Et nisi sit foelix et negotio summi.
Ode arte amandi!
Iudice me rudis est artem qui tradit amandi.
Natura scopus est, non opus artis amor.

Amor quid!

Libertas, carcer, pax, pugna, dolenda voluptas
 Spes metuens, mel, fel, seria, ludus, amor
 Ebrietas et Amor coecus!
 Corporis, ebrietas lumina, mentis, amor.

Amoris remedium!

Igni subtrahito lignum, jejunia servans
 - A muliere sede sicut ab igne procul
 Si tuus istorum neutro consumitur ardor
 Vix accenda est hac erit instar aqua
 Cedit amor rebus, res age tutus eris
 Lueritis, Aegistus quare sit factus adulter
 In promptu causa est desidiosus erat.

De Anima et Corpore!

Appellant Praji Servus suos somata quare
 Nam mens in Serva libera carne latet.
 Corporis est Dominus, dominus, Rex corporis est Rex
 Non anima, sibi noscitur illa Deo.
 Corporis est Penitor, Penitor, mens firmine Divi
 Ducit ab ingenio non generata gen.
 An Dubium est habitare Deum sub pectora nostro
 In Coelum, redire animas Coeloque venire.
Animalium conditio!
 Quid, verbis opus, est? cunctis animantibus una est
 Conditio! Semper majora minoribus obsunt.
 Agna Lupo, mites aquilis sunt praeda Columba,
 Innocuos Delphin. venatur in aquore pisces.

Annus!

Poma dat autumnus formosa est messibus aestas
Ver praebet flores: igne levatus hyems.

Arbor!

Ver viridem, flavamq; Aestas me ferida, cana
Autumnus, caecam, frigida fecit hyems.

Multri: Divisio.

Cur dextram Divisio multiplicatio laevam
Respicit! est virtus illa sed haec vitium.

Cur sinistram Divisio, multiplicatio dextram
Adspicit! haec homini convenit illa Deo.

Arte!

Artibus ingenio quae sita est gloria multis
Arte cito velox rates remosq; feruntur
Arte lenis cygnus arte regendus arator
Sola nec invidias inter, nec militis ensem
Nec mare nec ventos barbariempq; timer.

אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי כוה
אני ואם לא עכשיו אמת

אני דעלך את לחברך לא תעביר

Præstantissimo ac erudi-
tissimo viro, D. stephano
Paulini philosophice ac
Theologiae studioso, in
signum benevolentiae gra-
tiae pauca hæc libens scri-
psit.
Menasseh ben Israel

Amstelredam
viii J. Octob.
An. 5414

56
Præteriti tibi fides, Spes nulla futuri
Præsentis totum te tenet unus amor
Paradoxon Athei!
Descendat tristem licet Athens omnis in Orca
Nullus in inferno est Athens ante fuit.
Athei Epitaphium!
Mortuus est quasi victurus post funera non sit
Sic vixit tanquam non mortuus erat.
Spiritus hoc sibi vult quæd' eos non vultis avari
Vende omnia quæ habes et da Pauperibus!
Pauperibus dare vult omnia usq; nihil.

58
In illiberatam!
Carmina de Coelo possunt deducere Lunam
Ex loculis Lunam carmina nulla tuis.
Nil numerare jurat nil addere, semper acerbo,
Multiplicare, nihil divide dives eris.

Aula, Aulicus!
Quisquis in ambigua se non accomodat aula,
Omnibus ingeniis non habet ingenium.
Si bonus es, melior, non major tempore fies
Si magnus, major tempore, non melior.

Aulicusimus!
Non bene conveniunt at in una sede morantur
Morus vituperans omnia, Præter nihil.

59
Arrisit tibi Rex ridebit et Asseda magni
Regis, ut ad motum corporis umbra morat.
Perfricuit frontem Rex, Aulicus illico ultro
Contrahit, ut cum sol occidit umbra fugit.

Aulicæ Scala!
Nemo gradus nisi per plures ascendit in Aula
Ad descendendum plus Latis unus erit.
ad Aulicum!

Audacem fortuna omnis, cibus omnis edacem
Adjuvat, eē aliquis si cupis, aude, et ede.
In dicis Auctoritas et ratio!
Contra in Divinis non rogo quid! rogo quis!

In Battologum:

Vex tua mensuris desiderat e tribus unam
Lata satis, nimium longa, profunda par
Beatus!

Scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est: diuq; beatus
Ante obitum nemo, Supramagis funera debet

Bellum!

Bellum saepe parit ferus exin ale Cupido,
Sape manus in dem Bacchus ad arma vocat,
Nulla fides pietasq; Viris qui castra sequuntz
Venalesq; manus: ibe fas, ubi maxima merces.

Luis fuit horrendus primus qui protulit enses
Quam ferus et vere ferreus ille fuit.

Tunc cades hominum generi, tunc praelia nata
Tunc brevis dira mortis aperta via est.

At nihil ille miser meruit, ad nos mala nostra

Vertimus: in sevas quod dedit ille feras
Divinis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt
Faginus astatat cum Scipius ante dapes.

Non ager, non vallis erat, Somnumq; petebat
Securus varias dux gregis inter oves.

Nulli cum Superis non pugnandum!
Superis homini contendere fas est,
Pro jure hanc litem nemo probare robet.

Bias

Omnia qui dixit mea mecum porto videtur
 Vixit Sapiens non habuisse Bias.

Blandia Item Bombyx!

Blanda Patrum regnes facit indulgentia raras.
 Arte mea perco tumultum mihi fabricor ipse
 Fila mei fieri dico necemq; neco.

Bonum!

Luenam Summa boni! mens que sibi conscia reit.

Bona Animi!

Singula quid referam! nil non mortale reneq;
 Pectoris exceptis ingeniq; bonis.

De bono et malo!

Pœna malū post fata manet sua prœmia iustū
 Alter quid speret quid timet alter habet.

Non prius in dulcem declinat lumina somnum
 Omnia quam longi reputaverit acta diei.

Brevitas!

Quicquid præcipies, esto brevis ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantq; si debes
 Non sunt longa, quibus nihil est quod demer possis

Calvus!

Turpe pecus mutilum, turpis sine ^{campus} gramine
 Et sine fraude frutex et sine crine caput.
 Arboribus redeunt crines et gramina campis,
 At capiti frondes non rediere tuo.
 Calve, meos nunquam potui numerare capillos
 Nec tu (nam nulli sunt) numerare potes.

Caput!

In capite est ratio & rationis quingz ministri,
Diuinum in reliquo corpore pene nihil.

Carbo ligneus!

Carus in igne sui periturus in igne vicissim,
Sylvas absumpsi dignus in igne mori.

Cereae fides

Credebant nummos sine chirographo, sine aia
Sinceri veteres, nunc sine utroqz nihil.

Chirurgus!

Bellum magis, Pacemre precer! ^{nummibus} mihi seruit
Ambo Parroni, magis, Verusqz mei
Ambo Pluroni

68
Cicero!
Miraris clausa quod sint tibi iudicis aures,
Cum tua iudicibus non sit aperta marinus.

Coelestis Sagittarius!
Certa Sagitta fides, Verus tibi spes, Amor Arcus.
Sitq; tibi Coelum Meta, Scopusq; Deus.

Colica!
Lingua loquaxior est, cibus taciturnior equo,
Illa loquendo homines, iste tacendo recat.

Commenda sed vide quem! ^{max}
Qualem commendes, etiam atq; etiam aspice, ne
Incuriant aliena tibi peccata pudorem.

69
Concordia!
Esse pares et ob hoc concordare vivite: nam eos
Et decor, et carus, et amor sociavit et aetas.
Oderunt hinc hinc ristes, ristemq; iocosi:
Sedatum celeres; agilem gravumq; remissi.
Ovid: 2 Pont: 5.
Scilicet ingenis aliqua est concordia iunctis
Et servat studii foedera quisq; sui
Rusticus, Agricola, miles fera bella gerentem,
Rector, subid navita puppis, amat.
Hic satus ad Pacem hic castrisibus unis armis
Natura sequitur ferrina quisq; sua.

Confessio!

On adsum et veniam confessus crimina posco.
 Matribus Hectorois atrox ingruit Achilles.
 Victices Furias matris placavit Orestes.

Coniuges!

Ut nisi quae sit amans coniunx est nulla fidelis,
 Sic ibi nulla fides est ubi nullus amor.

Coniugalis amor!

Plurimus in Coelis amor est, conturbia nulla:
 Coniugia in terris plurima nullus amor.
 Discordes nos tota domus non continet ambos
 Concordes lectus nos tamen unus habet.

Conscientia!

Conscia mens recti fama mendacia ridet.
 Sed nos in vitium credula turba sumus.
 Conscia mens recti nullo commota pavore est,
 Ut mala mens semper sollicitata pavet.
 Accusent te mille licet, mens conscia recti
 Erat tamen, et nunquam Iudicis oro timeat.
 Si recte facias: hic murus aheneus esto
 Nil conscire sibi nulla pallescere culpa.
 Cum potes Consilium! recto transire Ceramnia velo,
 Ut fera vitat saxa monendus eram
 Hunc mihi naufragio quid prodest dicere facto
 Qua, mea debuere amare cymba via.

72
Consilium nobis resq; locusq; dabunt.

Consolatio.

Temporis officium est solatia dicere certi

Dum dolor in cursu est dum petit ager opem,
At cum longa dies sedavit vulnere mentis
Interpestiū qui movet ille movet,

Constantia!

Meps immota manet lacrimae voluntz inanes,
Fert tamen ut debet casus patienter amarus
More nec indomiti fræna recusat equi.
Hec fore perpetuam sperat sibi rursus inna
Conscius in culpa non scelus eē sua.

Consuetudo!

73
Ac veluti primo taurus demactat aratra.
Post venit assueto molis ad arva iugo.

Cor!

Cur non in dextra potius qm parte sinistra
Ponitur humanum cor! quia laeva sapit.

Cornicula.

Altera me in terris non est facundior akes.

Aufer

In me plus loqueris plus ego scribo tamen.

Crimen!

Aheu quam difficile est crimen non prode vulnere
Certe difficile est abscondere pectoris istus,
Penditur ex clauso sapiens ore furor.

Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa
Difficile est nisi fingere mente jocum.
Hec bene mendaci risus componitur ore
Hec bene sollicitis eboria verba sonant.

Christophorus Columbus!

Cedere diluuium, camposq; parere liquentes
Nuncia de Caelo prima columba venit.
Aequora sic ultra nostris incognita, primus
Nunciat immensos esse Columbus agros.
Aurum arthram secum tulit alter, alter oliuam
Alter diuitias, altera delicias.

Atternant ^{Cura!} vigiles corporis miserabile cura

Dahila!

75

Sarcophagum rigidis spoliavit criminibus Vxor,
Hoc nostro multa tempore sunt Dahila
Democritus et Heraclitus!

Temporis iste sui casus et crimina fletit.

Risit Stultitias temporis iste sui

Semper erunt miseri mortales semper inepti
Hic ut in aeternum luceat ille flet

Ille nihil nisi risit, et iste nihil nisi fletit

Istene ridendus fletidus an ille magis

Dens quasi ^{Dentes et lingua} dictus edens lingua a lingo vocata
Trahit ab officio nomen uterq; suo

Devotio!

Divinas Ceteri peperit devotio Vulgi
 Degenerem prolem Religiosa Parens
Deus!

Omnia cum videat, nulli Deus ipse videtur
 Solus ubiq; patet, solus ubiq; latet.
 Jupiter est quacumq; vides, quacumq; moveris
Desperatio!

Qui rapitur fatis, quid mater fata requirit,
 Porrigit ad spinas durasq; saxa manus.
 Accipiem metuens pennis repidentibus abes
 Audet in humanos fessa venire sinus.
 Confugit interdum templi violator ad aram
 Hec petere offensi summis horret opem

Dies!

Si numeres Anno Soles et nubila toto,
 Invenies nitidum serenus ee diem.
Odium, et mundi finis!

Lafini propter peccata pudentia caloris
 Improbus in gelida mergitur Orbis aqua.
 Peccatum propter gelidum frigentis amoris
 Restat ut hunc Mundum devoret ignis edax.
 Per sua sic morbus medici contraria curant
 Algor iners. flammis vincitur alger aquis
Disipulii!
 Degeneres animos timor arguit, at tibi cuncta
 Intrepidus: nec te clamor, pluvias tonantes
 Nec matutinis agitet formido sub horis.

78 Discordia!
Definit Logicus res, non modo dividit, At nec
Nil definiimus; omnia dividimus.
Discordiarum causa!

Sensus quemq; suus, Ratio sua quemq; gubernat
Velle suum cuiq; est et sua cuiq; Fides.
Velle suum cuiq; est, Fratrum hinc discordia; ut inty
Fratres conveniant nil nisi velle de est.

Ecce Patrem Hari perimunt, natosq; Parentes:
Mutuq; arhati coeunt in vulnera Fratres.

Dives Divitia!
Omnia das quia nil potes hinc auferre dedistes
Si tecum posses omnia ferre nihil.

79
Dicitis exiguum est brevis discrimen et In,
Pauperis; hic tumultum non habet alter habet.

Ad Divites et miseros!
Dupliciter miser es, quia felix ante fuisti;
Dupliciter foelix, qui fuit ante miser.

Divinibus omnia licent!
Quum reus est Dives Praetorem nactus avarus
Quid non sperabit posse licere sibi.
Quis dives? Quis? Quis?
qui nil cupiat quis pauper! avarus

Ovid. i. Fasti.
Pluris opes nunc sunt, qm prius temporis annis:
Dum populus pauper, dum nova Roma fuit.

⁸⁰
At postquam forma loci caput extulit huius
Et tetigit summo vertice Roma Deos.
Creverunt et opes, et opum furiosa libido:
Et cum possideant plurima plura petunt.
Solus Deus Deus est, Dites dii, summa nummi
Cum plausu loquitur Pluto rances Plato.
Cornelius! Pallas,
Quid mihi Divitia quarum si demeris usum
Quamvis largus opum semper egenus eris
Item, In Coelum Dives cur raro ascendit, Atar
Pamiter expensi materiam mihi.
Curia Pauperibus clasa est, dat census honores.
Inde gravis Index inde Severus equis.

⁸¹
Non facile invenies multis e millibus unum
Virtutem precium qui putet esse suum.
Docilitas!
Nemo adeo firmus est, qui non mitescere possit
Si modo cultura patientem praebeat animum.
Dolor!
Sola dolenda reor praesentia damna, Dolorum
Praeterita, veni minimum sero, futura cito.
Domini ad servum!
Hac dicit Dominus: Servum volo quibus fideles
Esse meum semper: quomodo? dando nihil.
Sta, vigila, ita, venito, fideliter omnia postquam
Respiteris Domino: Servus inutilis es.

82 Donum!
Accipere Inmanum est, inopi donare Deo.
Nunquam tam paucis credo fuisse Deos
sed Placatis donis Iupiter ipse datus.

Dos!
Luce dos matronis pulcherrimae, vita pudica.
Luce casta est! de qua mentiri fama vetur.

Dux!
Turpe Duci totam somno consumere noctem,
O rector Lybia! vigili stant bella magistro.

Ebrietas!
Vina perant animas, faciuntque coloribus aptos
Curra fugit multo diluibus mero.

83
Tunc veniunt risus tunc pauper arma dimit
Tunc dolor, et curra, rugasq; frontis abit
Tunc aperit mentes aro rarissima nestro
Simplicitas, artes exultante Deo.
Nec Venenis nec tu vim capiaris amore
Vno namq; modo vina Venusq; nocent
Ut Venus enervat vires: sic copia Bacchi
Et tentat gressus, debilitatq; pedes
Vix et amor Vinumq; nihil moderabile
Ille pudore vacat: Liber Amoris metru.
Tum potabile si foret aurum, optabile quam sit
Quanta tunc venter aurifedina foret.

Electi pauci!

Solus et omnis homo coelorum nomen adorat.
Peccat in hoc Numen solus et omnis homo.
Solum omnemq; hominum venit servare Redem.
Servatq; solus non tamen omnis homo.

Elementa!

Alturn flamma petit, potior locus aëre caput
Sederunt medio terra fretumq; loco.
Elizabetha Anglor Regina Virginis Partus!
Scotia nobiscum gentem concrevit in unam.
Alle tua partus Virginitatis erant
Est mirare magis, quam multiplicare beatum
Inq; magis felix non pariendo Partus.

Non humor est sed omnis species lesura ferentes.
Lis est cum forma magna pudicitia.
Forma bonum fragile est quantumq; accedit ad unum
Fit minor: et spatio capitur illa suo.
Nec semper viola nec semper lilia florant
Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi jam veniet comae formosae capilli.
Jam veniunt raga qua tibi corpus avert.
Aegre formosam poteris servare puellam,
Tunc prece nunc auro forma petita ruit

Fortitudo!

Rebus in angustiis facite est contemnere vitam
Fortiter ille facit qui miser esse protest.

In ne cede malis, sed contra audentior ito,
Quam tua te fortuna sinet: via prima salvis

Fortuna:

Indulget fortuna malis, ut laedere possit.
Fortunam superat virtus, prudentia fatum,
Curat honestatem iustitiamq; Deus.
Fortunam reverenter habe, quicumq; repente
Dies ab exilio progredi ere loco.
Quales ex humili magna ad fastigia rer
Erexit, quoties voluit fortuna jocari.
Quo Deus, et quo dura rocest fortuna, signamur
Si fortuna volet fies de Aethore Consul,
Si volet haec eadem, fies de Consule Aethor.

Fortunam:

89
Vivite felices, quibus est fortuna peracta
Jam sua: res alia ex aliis in fata vocantur.
Vobis parata quies: nullum maris aequor arandum.

Fortuna Apologia

Nulla mala est fortuna, aequa omnibus, omnib; uno
Sperem dat Pauperibus, divitibusq; metum
Dum juro et vultu ridet fortuna sereno:
Indelibatas cuncta sequuntur opes.
At simul intonuit, fugiunt, nec poscitur ulli:
Agminibus committum qui modo cinctus erat.
Frugalitas.
Quod satis est cui contigit nil amplius optet
Sed nulla a comita bibunt

Fictilibus: tunc illa time cum pocula sumes
Pumata, et latic setinum ardebit in cinro.
Me mea paupertas vita traducat inerti
Dum meus assiduo luceat igne focus
Non minor est virtus quam quarere parva tuleri
Casus inest illi, hic erit ardis opus.

Garrulitas!

Eximia est virtus praestare silentia rebus:
At contra, gravis est culpa, tacenda loqui
Luderit aquas in aquis et poma fugalia captat
Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.

Gaudium!

Scilicet interdum miscentur tristia latis

Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit.
Ut minuant nulla gaudia parte malum
Nulla dies adeo est australibus invida nimbis.
Non intermissis ut fluat imber aquis
Vera gaudia!

Una salus servire Deo est: haec gaudia sola
Vera putes: quae gloria firmis erit

Gaudia falsa!

Quae durare putas mortalis gaudia vita,
Sunt brevia, et firmis nisi amoris erit.

Genera tria!

Est dubii generis, castissima sit licet Vana.
Communis meretrix, Foeminei, mulier.

Gloria!

Magnum iter ascendo: sed dat mihi gloria vires!
 Non iuvat ex facili lecta corona iugo.

Excitat auditor studium, laudatq; virtus
 Crescit, et immensum gloria calcar habet

Item: Gloria si dulcis, studeas virtute parare:
 Quo labor est major, gloria major erit

Gratia!

Gratia quae tarda est ingrata est gratia namq;
 Cum fieri properat gratia grata magis
 Prætor est pulchro veniens e corpore virtus.

Si bene quid facias facias cito non cito factum
 Gratum erit ingratum gratia tarda facit.

Gratitudo!

Hæc mihi semper erunt inmis infixæ medullis,
 Perpetuisq; anima debitor huius ero.

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in annas
 Ibit, et interido deseret ossa rogo:

Quam subeant animo meritor' oblivæ nostro:
 Et longa pietas excitet ista die.

Dii tibi sint faciles et omni nullius egentem
 Fortunam præsent distimilem q; mea.

Immemor illor' vestri non immemora unquam
 Qui mala sollicitè vestra levatis ero.

Semper inoblita repetam tua numera mente
 Et mea me tellus audiet eē tuum.

Hebraeus!

Religio, Lex Vestra; Fides at nostra vocatur;
Vos bene non vultis credere, nos facere.

Helena et Penelope.

Tyndaris Iliadem fama super aethera vexit:
Implet odysseam gloria Penelopes.
Penelopes - Helena morientur nomina nunquam;
Hac quoniam voluit noluit illa rapti.
Homini diuini!
Vnus homo per se ipse potest occidere mille,
Unum hominem posunt vix generare duo.
Homo!
Cor, nisi cura nihil; caro nil, nisi triste cadaver;

Placui agrotare est, vivere. Sape mori.
Homo quadratus!

Mores mutat bonos hominum plerumque priores,
Moris id est, non est mos tamen ille tuus.
Mutatus non mutaris; mirabile, tradunt
Se fortuna alii, traditur illa tibi.
Homini indoles!

Ipse sibi blanditur homo, solersque putari
Vult animal; tamen incautus sibi multa retendit
Retia, et in foream cecidit, quam fecerat ante.
Homo homini lupus, homo homini Deus!
Est homo, qui locuplex inopi nil donat amico,
Lui rapit, hic lupus est; qui dabit, ille Deus.

In quosq; fac timeas, et quae tibi lata videntur
Dum loqueris fieri tristia posse putata.
Vnicuiq; dedit vitium natura creato.

De hominis statu.

Deprimitur nisi pes alter non tollitur alter
Sic casu alterius tollitur alter homo.

Hominis Opitatorium.

Quis jacet hic? nemo: vacuum sine nomine corpus.
Hic jacet: ex solo corpore non fit homo.

Honestas

Sed comprime motus
Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit
Succurrat, mentemq; domet respectus honesti

Honor!

Aurum arumq; et honor fortuna sunt bona sortis
Quicquid et humano pendet ab arbitrio.

Forma, valetudo, vires, bona corporis almi
Non possunt pretio, nec bona mentis, emi

Impietas animam est, infamia vendere corpus
Fortunam fas est vendere, fas emere.

Item: In pretio pretium rursus est, dat census honores,
Census amittitias, pauper utiq; iacet.

Humilitas!

Te respicere prius, nec det tibi purpura fastum,
Et tibi sic aliis arbiter aequus eris

Überiora ferunt valles, breviorays montes
Promina: multum humilis mens sapit, alta par.

Mens mens est, mortisq; cacumen mentis acumen;
Omne cacumen inops est, et acumen iners.

Hypocrisis!

Pelliculam veterem retinens, et fronte politus
Astutam vapido servas sub pectore vulpem.
Omnia dissimulans simulansque facis: licet ingens
Dissimulare dolor sit, simulatque labor.

Jejunia!

Papa suo cur tot jejunia servat in anno
Ut successus scribet eē * Petri * piscatoris.

Ignorantia.

Vivere vix quid sit non; mirum mihi nil ergo;
Si quid sit nasci nescio, quidve mori.

Imago!

Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
Forma Dei, mentes habitare et pectora gaudet.
Lini finxit sacros auro vel marmore vultus:
Non facit ille deus, qui colit, ille facit.

Impi sericordia!

Pibia qui quondam miseris alimenta negarat
Nunc mendicatio pascitur ipse cibo.

Impatiens!

Impatiens animus nec adhuc tractabilis arte,
Respicit atq; odio verba momentis habet.

Infans ante baptismum mortuus!

Mortuus heu! nec lotus aqua nec nomine rictus
Non habui nomen quod tibi, Christe, darem.

¹⁹⁰
In libro vite tu me sine nomine scribas:
Spes est in solo nomine nostra tuo.
Decedere rebus, Jocus!
Sunt sine felle tui non sine melle sales.

Infernus!
Facilis descensus averni
Floctes atq; dies patet atri janna ditis:
Sed revocare gradum superasq; evadere ad amara
Hoc opus hic labor est pauci quos agnus amant
Jupiter, aut ardens exiit ad aethera virtus
Odis gemiti potuere.
Ut niger in niveum nulla redit arte colorem,
Spectat ab inferno sic via nulla retro.

¹⁹¹
Esse aliquos mares, & subterranea regna,
Est certum, & frigio ranas in gurgite nigras &c.
Ingluvium!
Ingluvium quondam fuerat pratignus avro:
At nunc barbaries grandis habere nititur.
Adde quod ingluvium longa rubigine laesum
Torpescit, et est multo quam fuit ante minus.
Fertilis assiduo si non revocetur aratro,
Nil nisi cum spumis gramen habebit ager.
Nam neq; Pyramidum sumptus ad sidera duci:
Nec Iouis Etai coelum imitata domus.
Nec Mausolai dives fortuna sepulchri
Mortis ab extrema conditione vocat.

102
Aut illis flamma, aut imber subducit honores,
Amorum aut ictu pondera victa ruunt.
At non ingenio quæsitum nomen ab æro
Excidet, ingenio stat sine morte decus.

Inimicitia!

Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit
Cum peccare infirmo qua solet esse lupis.

Item!

Sed licet arma feras, & vulnera sava minis:
Non tamen efficies, ut timeare mihi.

Injuria!

Qualibet extinctos injuria suscitatur ignes.

103
Invidia!
Invidiam nimio cultu vitare memento,
Quæ si non lædit tamen hæc suffere molestæ.

Item

Invidiam virtus peperit, partamq; tuetur:
Ex virtute unum nascitur hoc vitium
Hoc Epigramma tibi quæris cur dedi co? dicam:
Sperare invidiam nam tibi jure licet.

Item!

Si plus virtutis foret, invidia minus esset:
Quo virtutis emin plus, vitii minus est.

Item

Fertior reges est alienis semper in agris:
Viciniq; pecus grandius uber habet.

¹⁰⁴ Summa petit livor perflant alissima senti.

Non solet inglorius summa nocere dies

Intemperantia!

Qui fragilem longe cupimus producere vitam,

Luxuriam vita cur brevioris iter?

Voluntas & volumus produci tempora vita,

Voluntas a nobis malumus a medicis

Ira!

Ira cadat cum Sole at non cum Sole resurgat.

Semper cum Phoebo currat ad antipodas.

Ira dium ^{geni} generat concordia mittit amorem

Ora fument ira nigrescunt sanguine gena:

Lumina Torquereo serius angie micant.

¹⁰⁵ Ira, furor brevis est, animum rege, qui nisi pareat,
Imperat, hunc frenis hunc tu compefce catenis.

Iratum gravis est res habuisse Deum.

Quo quisque est major magis est placabilis ira

Et faciles Motus mens generosa capis

Titulus: His Nam, Ternu, Valtungiba Den
 ta helyseben livo kernu is kernung Arhufi P.
 Muf, Unak - petonen Devin is Ternu Valtu
 abot Denara
 Denara

Denara Camerata Pinter Nis is Ternu Mergunt
 Lander the mag van birae em Levil ki viltadara
 kicidit olaranga the Unkfo Pofra huy a mag bi
 Zevord tudeka edni melaranga

129
 Rotis, Cortagine, in his Cyptheria
 Sedis ardentibus, fuste Seraphica
 Felle oratione, ferrisq; Maxima
 Securi, et oleo ferventi Culampria
 Lucia Radiis, et agnes ignibus
 Christina lacubus, flagris fornacibus
 Susanna variis tortis securibus
 Cruce et Lampadibus Firmiter adentibus
 Has Christus gloria coelesti munerat
 Has Sponsas stabili nexu consociat
 Ex Cetero fragili nimisq; numeros
 Coeloz ex hincq; hincq; duplicat

130
Pro fuso Sanguine, aeternum purpureat
Pro casto pectore aeternum sociat
Pro momentaneis aeternum frigoreat
Pro ferro et ignibus aeternum roborat
Aeternis gaudis, paceq; inaugurat
Coeloz lucidas stellas commemorat
Pro vita labili aeternum amittat
Pro penis brevis aeternum recreat
Maximat humiles donis Coelestibus
Maximat tumidos aeternis ignibus
Amicat tenex a primis virtutibus
Lapsantur validi magnis sceleribus

131
Qui speras maxima Coelos perambula
Ut parva referas Almidum perambula
Quid sunt haec aliud quam terris Fabula
Vel tanquam vitrea commissa pocula Cymeli
Aut: Prudentes Virgines aptate vestras Lampades
Ecce sponsus venit exite obviam ei
V. Adducentur Regi Virgines post eam
R. Proxime eius afferentur tibi. Do nobis gratias
immus Domine Deus noster, Sanctarum Virgines
et Martirum palmas incessabili devotione vene-
rari, ut quas digna mente non possumus celebra-
re, humilibus vultem frequentem obsequiis
per Christum Dominum Jo. de. Am.

De flatu in ventre

Non est peccatum percutere ~~inter~~
flatum.

Epithaphium

Vir bonus hic jacet
Qui modo tacet
Hoc mihi placet.

Vt nos fata trahunt, pergamus, fata Dei sunt
Iussa, sequi oportet, fata ferenda iubent.

In perpetuam amica re-
cordationi tesseram ad-
posuit

Petrus Slegmannus
Mstris. Principis Bogus-
lai Radziwilij Medicus

In patriam tu nunc proficisceris: 1 pede fausto:
 Affixum tellus me sibi Prussa tenet.
 Sic, Stephane, in terris varie disperginur. O si
 Iungat nos celsi Christus in arce poli!

Θυμῆ βρέψον ἄγω.

Virtute atq; doctrina ornatiss.
 simo juveni Dn. Stephano
 Pauli Transylvano memoriam
 sui hoc ἐπιχρῶσινω commen-
 dabat Martinus Ruarus Hofstus
 anno aera Dionys. 1675. a. d. X.
 Kal. Maji Gregoriani.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side]

*Pacem sectamini cum omnibus, et sanctimoniam
sine qua nemo videbit Dominum. Hebr. xii.*

*Hæc in amicitia et manus mea μνημόσυνον
scripsi Amsteldami Octobr. x. Anno 1653*

Stephanus Curcellæus /

141
 Res, Aetas, Usus semper aliquid appor-
 tat novi, et aliquid monet, ut quae te
 scire credas, nescias, et quae putaris pri-
 ma, in experiendo respicias.
 Igitur Res, Aetati, Usu omnia attemperes.

Præstantiss. Virtutis ac Eruditionis
 Iuveni. On. Stephano Pauli, divina ac
 humana Philisophia indagatori inde-
 fesso, hinc paucis cum voto prosperi-
 mi itineris, et appreciatione omnimoda
 de in omni vita felicitatis, sui me-
 moriam commendat
 Vincent. Frise.

Lubeca. postid. Cal. Apr. 1654

143

Actor. 24.

Ita servo patrio DEO, ut qui credam omnibus quae in Lege & in Prophetis scripta sunt: & spem habeam in DEUM, fore resurrectionem mortuorum, tum justorum, tum injustorum. In hoc igitur ipse me exerceo, ut conscientiam habeam sine offendentulo apud DEUM & apud homines semper.

Hanc totius Christianae religionis
 Epitomen Praesantissimo ac Doctissimo
 Dn. Stephano Pauli in gratam sui me-
 moriam amica manu consecrat
 Jeremias Felbinger,
 Dantisci, die 22 Aprilis, anno à nato
 DE. Filio 1655.

Medio tūtissimū ibid.

Doctissimo et prestantissimo viro-
vni J. Stephano Paulini amico
suo intimo et perpetuo amicitie signum
huc libens apposuit.

Datum Amstelredami
30 Septemb. Ann. 1653.

Richardus a Rijpooft
S. S. S. S.

Εἰ τις ἐν λόγῳ ἔπλαγει, ἕλος ἕλεος ἀνῆε,
 δυνατὸς χαλκροαγωγῆσαι καὶ ὄλεον ἐ σώμα. Jacob. III. 2.
 Virtutem (ergo) primam esse putat compescere linguam.

In amicitia Symbolum
 Gedeon de Rouswille
 Noordwijci Batavorum
 d. xiii. Augusti 1653.

Horatius. Invia virtuti nulla est via. ¹⁶⁵

Præstantissimo ac Eruditissimo Viro-Ju-
veni, D^{no} Stephano Paulini, Philosophiæ
atque Theologiæ studioso, Syngrapham hanc
in perpetuam amicitiam pignus reliqui

Lugd. Bat.
7 Aug. 1653.

Franciscus à Schooten, in Academiâ
Lugd-Batavâ, Mathematicos professor pub-
licus.

Memoriale.

Ha az fanak tövéből az hangyat ki akarcod veszten
 Vegy Loganet es hincse be, es fanak az tövet vette, es
 onnet minden bizonyjal el vesz.

Cuncta momenta geruntur Orbis
 in tragedia.

Præstantissimo et Eruditi-
 tissimo Severo, et
 Stephano Pauli, Tran-
 sylvano, paucis hanc
 adposuit, in sui memo-
 riam, facta omnium
 et felicitate appetentibus
 spe peregrinatione
 Samuel Heander.

Francof. Martii.
 d. 17. Maii. 1652.

168

[Faint, illegible handwritten text]

169

Η περιτομή ἔδεν ἔστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία ἔδεν ἔστιν.
ἀλλὰ ἡ τέλεισι τῶν ἐντολῶν θεοῦ. (1στ. 7. v 19.)

De septuaginta

171
Beatus jesus cui mundus dicitur et

mentis tunc novum, ne digne amoris
in libro mundum me nisi nonis gabes.

Doctissimo meo nos pietate
ac probitate conspicuo juvenis
in perpetua amicitia sequor
apposuit libens etc.

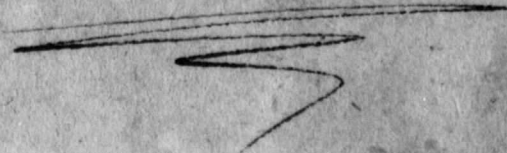
Eruditi Latav.

Anno 1653

16 Septemb.

Antonius Scotus

178

179

Noſce te ipſum

Virtute et doctrine ornatus
ſimo viro iuveni Dno Septha:
no paulini benevolentia testan
da gratia M. Q. proficit

v. Augusti
1653.

Joannes de Raej
philosophiae in Aca.
Lugd. Bar. professor

Psalm. 25. v. 21.

Integritate rectitudinem tuum me, Christe, gubernent.

Hisce paucis Protestantissimo atque Doctissimo
 Dño Possessori, Patrono ac Amico suo colendo,
 Francofurti eius benevolentiam suam recordatorem commendans

Viadrin d. 17. May. 1652.

M. Christianus Scultetus
 Francof. Mart.

STEPHANUS PAULINUS,
 anagramma,
Tu plane pius, sanus.

(Sunt vita Pietas nostra & Prudentia cetera
 Sorte in utraq. diuæ præcipuæq. Duces.
 Harum qui sequitur dictum, nec fallere mundi
 Nec fortis dubie hunc vis inimica potest.
 Haec quoniam vita gressus, PAULINUS gubet
 Docte tua, sanum Te efficiuntq. plum.

MUNDUS EXISIUM, COESUM PATRIA

Præstantissimo, doctissimo Viro
 Juveni Dn. STEPHANO PAULINO
 Listero Franylwano memoriam
 sui commendare voluit
 Joannes Georgius Moeresius,
 Schola Petro-Paulina Gd. Rector
 Credam IX KL. Maii.
 M DC LV.

202

203

Tu ne cede malis, sed contra
audentior ito

Doctissimo, pariter ac modestissimo
Viro D. Stephano Paulini amico
meo intimo appolui lubens in
amicitia nunquam intermoritura
pignum

Arnoldus Poelenburg

!

Regium est cum bene faciens male
audire.

Amstelredami

Q 2 Augusti

Sal: 1652.

Hanc observantia bene
volentia, cesseram. Una
tiff. Dns. Loffsoni ex
animo apponit
Christianus Heymann

Tit. 1. 12.
 כִּרְתִים בְּכֹל עֵת כְּזָבִים
 בְּנֵי מִיָּלָה בְּכֹל וְעַלֵּי
 Κεῖτες ἀεὶ ψεῦσαι, Cretenses semper mendaces,

Ornatisso ac Doctisso Juveni Dono
 Stephano Paulino, amico suo,
 hac pauca in sui memoriam,
 et amicitia signum appo-
 nere voluit,

Paulus Kalmar
 Diöcese Ung.

Croninga Anno
 1673 die 5 Octobris
 Mils Noo,

Psal III. X. 10.

ראשית חכמה יראת יהוה
Αρχη σοφίας φόβος κυρίου

Reverendissimo Guberni Domino Stephano
Paulino, amico suo singulari, in
signum gratiae et amoris
Michael J. Bithori

Groning &
1673 4
shis

ACADEMIA R.S.R.
FILIALA CLUJ-NAPOCA
BIBLIOTECA
Nr. Ms. U. 1. 1975.

ACADEMIA R. S. ROMANIA
BIBLIOTECA
FILIALA CLUJ

ἡ ἀρετὴς ἰσώτα θεοὶ προπάροιδεν ἔδηκαν

Ἀθάνατοι; μακρὸς δ' κ' ὄρδιος ὄμιος ἐπ' αὐτῶν;

Κ' τρυχὺς τοπρωτά; ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,

ῥήϊδιγ δ' ἤπειτα πέλο, χαλεπή περ ἔσθα. Ησίοδ.

ἡ ἀρετὴς ἰσώτα θεοὶ προπάροιδεν ἔδηκαν

Ἀθάνατοι; μακρὸς δ' κ' ὄρδιος ὄμιος ἐπ' αὐτῶν;

Κ' τρυχὺς τοπρωτά; ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,

ῥήϊδιγ δ' ἤπειτα πέλο, χαλεπή περ ἔσθα. Ησίοδ.

ἡ ἀρετὴς ἰσώτα θεοὶ προπάροιδεν ἔδηκαν

Ἀθάνατοι; μακρὸς δ' κ' ὄρδιος ὄμιος ἐπ' αὐτῶν;

Κ' τρυχὺς τοπρωτά; ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,

ῥήϊδιγ δ' ἤπειτα πέλο, χαλεπή περ ἔσθα. Ησίοδ.

ἡ ἀρετὴς ἰσώτα θεοὶ προπάροιδεν ἔδηκαν

Ἀθάνατοι; μακρὸς δ' κ' ὄρδιος ὄμιος ἐπ' αὐτῶν;

Κ' τρυχὺς τοπρωτά; ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,

ῥήϊδιγ δ' ἤπειτα πέλο, χαλεπή περ ἔσθα. Ησίοδ.

285
ἡ ἀρετὴς ἰσώτα θεοὶ προπάροιδεν ἔδηκαν
Ἀθάνατοι; μακρὸς δ' κ' ὄρδιος ὄμιος ἐπ' αὐτῶν;
Κ' τρυχὺς τοπρωτά; ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥήϊδιγ δ' ἤπειτα πέλο, χαλεπή περ ἔσθα. Ησίοδ.

praestantissimo doctissimoq; viro
juniori Dno Stephano Paulini SS Theol
et philosophiae s: amico suo charissimo,
pauca haec in pectus amicis
τεκμήριον κ' βραχυτά ἀδσripsiτ
Isaicus Fonteyne p. st.

Cardini batavorum
decimo octavo Calendas
Septembris 1653.

[Faint, mostly illegible handwritten text in Hebrew or Aramaic script]

אם אין היראה אין החכמה

Ubi non est Dei timor, ibi non est sapientia.

Spertatissimo, eruditissimoq; viro
Iuveni D. Stephano Paulini, S. S.
Theologiae, Philosophiae, et litterarum
studioso, amico suo optimo, pauca
haec in perpetuae amicitiae testimonium
adposuit

Lugduni Batavorum
15 Augusti
1652.

Zacharias Clifton

1. Tim 4. v. 8.
Pietas ad omnia utilis.

Eximia eruditione qua Theologica,
 qua Philosophica, utrumque variorum
 appropriae perpolito Jurem Dno St.
 Johanne Pauli p. in Belgio Peregrino:
 Amico suo proprii amoris vinculo con-
 juncto, in aeterna memoria Symboli
 hoc apponere libuit Franquira Trisorio.
 Andrea P. Kallorio

anno 1653.
 die 8 Octobr.

[Faint, mostly illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Virtus ubique commendat.

Doctissimo ac Præstantissimo
Iuveni Dno Stephano Pauli
hæc panis suam amicitiam
sincerè commendatam voluit

Franequera

Frisior. A^o 1653

die 26 Ibris v. f.

Stephanus Nemethi
Phil. et Med. Stud.

293
 Non est in Medico Semper reueretur ut eger,
 interdum doctâ plus Valet arte malum.
 Stipp.
 ita brevis, ars longa.

Gedani 8. April.
 Anno 1655.

Ornatissimo atq; erudi-
 tissimo Duxeni, Dno
 Stephano Pauli, Fratri
 suo Charissimo memoriae
 ergo paucula haec relin-
 quere voluit Fridericus Schrei-
 bergi

FINIS